

LLP sitt innspill til budsjettføring- en i familie- og kulturkomiteen 11. november 2013

Landslaget for lokal- og privatarkiv – LLP, er en fagpolitisk og landsdekkende interesseorganisasjon som siden 1986 har jobbet for å fremme vern og formidling av kommunale arkiver og privatarkiver, samt heve den faglige kvaliteten på dette arbeidet. Vi har ca. 140 institusjonsmedlemmer fra hele landet og blant annet er alle de kommunale arkivinstitusjonene medlemmer i LLP, sammen med privatarkivinstitusjoner, museum, organisasjoner og historielag. Til sammen representerer disse 140 arkiv- og museumsinstitusjonene et stort antall profesjonelle arkivarer, som alle forvalter en viktig del av vår felles hukommelse.

Vi vil også legge til at sammen med Riksarkivaren har LLP utviklet arkivinformasjonssystemet Asta, som er en felles nasjonal standard for registrering, distribusjon og fremfinning av arkivdata. I motsetning til journalføringssystemer for offentlig sektor er Asta laget for historiske arkiver, og brukes av ca 100 offentlige og private arkivinstitusjoner over hele landet. LLP har også, sammen med bl.a. Riksarkivaren og Kulturrådet, utviklet "arkivportalen". Dette er en nasjonal søketjeneste på tvers av arkivinstitusjonenes mange arkiver. Her finner man informasjon om historiske arkiver og dokumenter, og hvor disse befinner seg.

La det være helt klart: LLP er **meget skuffet** over regjeringens forslag til budsjett hva gjelder tilskudd til arkivsektoren utenom det statlige arkivverket. Disse tilskuddene har i mange år vært svært beskjedne, og med det forslaget til budsjett som nå er fremlagt blir vilkårene for å drive med bevaring og formidling av privatarkiver enda verre. Vår skuffelse er også knyttet til lovnader og uttalelser som både Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti sine representanter i denne komité i forrige stortingsperiode ga om arkivpolitikk generelt, og privatarkivarbeidet spesielt. La oss ta et kort tilbakeblikk.

For snart ett år siden ble St.meld 7 2012-2013 Arkiv, lagt frem – heretter kalt arkivmeldingen. Denne bød på store skuffelser for det samlede arkivmiljøet utenfor det statlige Arkivverket. I høringen i denne komitéen i januar 2013 kommenterte LLP blant annet den manglende styrkingen av privatarkivarbeidet. I den videre behandlingen av stortingsmeldingen kom det sterk støtte fra både Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti sine representanter i familie- og kulturkomiteen: *"Disse medlemmer mener meldingen er svak når det gjelder strategier for å styrke privatarkivene. Disse medlemmer vil peke på de **meget store utfordringene som ligger i bevaringen av de private arkivene.** Mangel på politikk og bevilgninger på dette området har vært et tema gjennom en årrekke."* Tilsvarende uttalelse ble gitt i forbindelse med budsjettinnstillingen for 2013: *"Disse medlemmer etterlyser rammer som kan bedre vilkårene for privat- og lokalarkivene, og disse medlemmer peker i den forbindelse på **behovet for en opptrapping av støtteordningen for privatarkiver.**"*

LLP er spesielt opptatt av tre ting i regjeringens reviderte forslag til statsbudsjett for 2014. **Det ene** gjelder privatarkivarbeidet i sin alminnelighet, som må styrkes vesentlig. **Det andre** gjelder støtteordninger for arkivsektoren – kanalisert gjennom Kulturrådet, og som reduseres med a) 8 millioner kroner i kap. 320 Allmenne kulturformål, post 77 Prosjekt- og utviklingstiltak på museums- og arkivfeltet, og b) 1 million kroner i kap. 329 Museums- og andre kulturvernformål, post 55 Norsk kulturfond. **Det tredje** gjelder den sterkt reduserte støtten til Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek, som foreslås kuttet fra 7.5 millioner kroner til 5.5 millioner kroner (ca 27 %).

Punkt 1: *Privatarkivarbeidet*

Uten arkiver fra privat sektor (bedrifter, organisasjoner og privatpersoner) er kildene til vår felles historie og kulturarv ufullstendig. Privat sektor må få en større plass av vår samlede samfunnsdokumentasjon, og det er derfor helt nødvendig med en langsiktig satsning på privatarkivarbeidet. I en slik satsning bør det satses mer på driftsstøtte som et permanent tiltak for de institusjoner som jobber med privatarkiver, og så må prosjektstøtte komme i tillegg. Arkivinstitusjoner, lokalhistoriske samlinger og museer som forvalter privatarkiv er dessuten en meget viktig del av samfunnets kulturelle grunnmur. Disse bevarer og formidler lokalt forankrede kilder, og gjør en viktig innsats for å ta vare på lokal kultur og identitet.

For de fleste av LLP sine medlemmer er privatarkivarbeidet ikke en lovpålagt oppgave, noe som gjør at det er opp til den enkelte institusjon hvilket ambisjonsnivå som skal gjelder for dette arbeidet. Noen institusjoner har valgt å satse tungt på privatarkivarbeid, men dette er helt eller delvis avhengig av støtteordninger som i dag forvaltes gjennom Kulturrådet. Situasjonen rundt privatarkivarbeidet oppleves som svært uforutsigbar, og med en klar mangel på strategi.

Punkt 2: *Støtteordningen for arkivsektoren*

LLP har i mange år vært en sterk pådriver for opprettelsen av en støtteordning for privatarkiver. Denne ble en realitet i 2010 med 2 millioner kroner pr. år, forvaltet av Kulturrådet. LLP anslår at det reelle behovet for midler til å jobbe med privatarkiver ligger på mellom 15 og 20 millioner kroner årlig. Ved søknadsfristens utløp i 2012 var det for eksempel kommet inn søknader med en samlet søknadssum på 20 millioner kroner. LLP må også legge til at det har blitt realisert mange gode prosjekter på bakgrunn av støtteordningen, og som høyst sannsynlig ellers ikke ville ha blitt realisert.

I arkivmeldingen legger det opp til at denne støtteordningen fra 2014 kun skal gjelde for museumsinstitusjoner, og at arkivinstitusjoner dermed ikke er kvalifisert for å søke. Dette gjenspeiles dog ikke i Prop. 1 S 2013-2014 eller i tilleggsproposisjonen. Det har derfor oppstått usikkerhet om hvordan vi skal forstå denne støtteordningen, som i sin tid ble behandlet i Stortinget og som LLP oppfatter var uavhengig av sektor. Kulturrådets utlysning av denne støtteordningen - med søknadsfrist 15. november i år, er rettet kun mot arkiv i museum. LLP mener dette ikke er i tråd med tidligere vedtak i Stortinget, og ber familie- og kulturkomiteen om å presisere hvordan innretningen på ordningen skal være, jf. også familie- og kulturkomiteens behandling av arkivmeldingen.

I revidert budsjett er det lagt opp til at det kuttes til sammen ni millioner kroner i støtteordninger som er svært viktige for arkivsektoren. 8 millioner er foreslått kuttet i kap. 320 Allmenne kulturformål, post 77 Prosjekt- og utviklingstiltak på museums- og arkivfeltet, en reduksjon på over 20 %. Flere sentrale og nasjonalt viktige arkivprosjekter har blitt realisert via denne støtteordningen, bl.a. arkivinformasjonssystemet Asta og den nasjonale søkeportalen www.arkivportalen.no. I kap. 329 Museums- og andre kulturvernformål, post 55 Norsk kulturfond, er det foreslått kuttet 1 million kroner, en reduksjon på 10 %. Denne støtteordningen er viktig for mange av de kommunale arkivinstusjonene.

LLP viser også generelt til Kulturrådets uttalelse via sine nettsider på fredag, der både styreleder Yngve Slettholm og direktør Anne Aasheim uttaler at det blir strammere prioriteringer og omfattende kutt for mange mottakere med regjeringens forslag til revidert budsjett.

Punkt 3: Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek

Det er foreslått et kutt på 2 millioner kroner i støtten til Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek. Regjeringen legger i sitt reviderte budsjett vekt på at kulturpolitikken må legge til rette for og fremme en stor bredde av både stemmer og tilbud, men uten å legge føringer på institusjonenes program og profil. Arbeiderbevegelsens arkiv er et godt eksempel på et slikt mangfold, og som også driver et faglig arbeid med høy kvalitet. Som Norges største aktør på privatarkivfeltet forvalter Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek kildene til norsk arbeiderbevegelse i vid forstand. Inkludert i de mer enn 7 kilometer arkiver som finnes der er også kilder som er helt vesentlig for å forstå dagens samfunn, og som har stor nasjonal betydning. Det er nok å nevne arkivene etter Det Norske Arbeiderparti og partiets statsministre, samt LO (se også vedlegg med fakta). LLP vil også minne om at det statlige Arkivverket bevarer tilsvarende arkiver for det politiske sentrum, høyresiden og NHO – her er kostnadene er innbakt i tilskuddet til Arkivverket. Et kutt på 2 millioner kroner vil være alvorlig for driften av Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek, blant annet for satsningen på digitalisering, formidling samt bevaring av elektronisk skapt arkivmateriale.

LLP vil også peke på Høyres budsjettforslag for 2013 om økt støtte til LLP: *"Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres budsjettforslag under kap. 320 post 74, der Landslaget for lokal og privat arkiv styrkes med 0,5 mill. kroner."* Denne styrkingen er utelatt i regjeringens budsjettforslag for 2014, og det er selvsagt skuffende for LLP som organisasjon at vi ikke ble prioritert slik Høyre i sitt forrige budsjettforslag foreslo. Dette står i skarp kontrast til regjeringens uttalte mål i revidert statsbudsjett om å *"stimulere til vekst og idéskapning nedenfra"* (s. 66).

Alle ønsker et samfunn som sikrer demokrati og rettssikkerhet, og her er arkivene og tilgang til disse svært viktig. Å bygge ned privatarkivarbeidet og støtteordningene kan derfor på sikt bli svært dyrt for samfunnet. LLP vil på det sterkeste anmode om at privatarkivarbeidet og støtteordningen blir styrket i tråd med flertallspartiens tidligere uttalelser, og at støtten til Arbeiderbevegelsens arkiv blir opprettholdt på linje med hva som foreslått i Prop. 1 S 2013-2014.